

Dr. Fr. Ilešič:

Podlimbarski.

„Ali jih ni bilo že toliko proglašanih za svetce, za junake, ki so z veseljem umrli za načela ali dejanja, za katera so sodniki in zaslepljeni svet odmenili sramotno smrt? Pravica je boginja pekla . . .“

Podlimbarski, l. 1875

„Po Ljubljani tavam, vtopljen v misli na tužno Bosno, morda moj grob . . .“

Podlimbarski, l. 1889.

Dne 21. septembra t. l. se je v ranih urah po Ljubljani raznesel glas, da pisatelja Frana Maslja Podlimbarskega ni več. Od junija lanskega leta je bil konfiniran v Pulkavi na Nižjem Avstrijskem in tam je tudi umrl za kapjo dne 19. septembra 1917.

Podlimbarski je bil rojen 23. novembra 1852. kot sin očeta Valentina v Spodnjih Lokah pri Krašnji. Bil je ožji krajan sedem let starejšemu Josipu Podmilščaku, Andrejčkovemu Jožetu, ki je pozneje v Ljubljani Podlimbarskega poučeval za četrtni normalni in prvi gimnazijski razred. Deček je pasel doma „Dimko, velik del očetovega premoženja“ ter s paše klical v Goro, ki pa mu je odgovarjala le z zadnjimi zlogi, tako da je „začuden gledal v njene temne šume“. Bila je to Limbarska gora prav nad njegovim rojstnim selom, po kateri si je nadel (že l. 1872.) svoj pisateljski psevdonim. Na to drago mu goro je romal Nejčetov France vsako leto o Binkoštih. Svoji vrli teti soromarici je postavil lep spomenik v spisu „Kako sem prvokrat romal. V domači vasi so mu potniki, „poigravajoči s palico in požvižgujoči“, budili željo, da bi se jim pridružil; „rad bi s torbico na rami mahal po beli cesti, se ogledaval žvrgole in šel dalje, dalje, noter do visokega Triglava“, o katerem je takrat mislil, da stoji na koncu sveta. Krašenjski učitelj Kogej je očetu svetoval, naj bi dal dečka v mesto v šolo in ker je temu nasvetu pritržil tudi župnik, je bila stvar dognana in fara se je nadejala,

da bo imela enega duhovnika več. Župnik Varl, ki ga Podlimbarski imenuje „svojega prvega odgojitelja in učitelja, iskrenega narodnjaka, povsem dobro dušo“, je s svojimi propovedmi o izraelsko-babilonskih bojih in junaštvih silno razvnel fantazijo šolarja Franceta, ki je po cele zimske dni prebiral sv. Pismo. Marljivi čitatelj sv. Pisma je nekoč za šolsko darilo prejel knjigo „Čas je zlato“. Dva meseca pred odhodom v mestno šolo ga je v nemški abecedi poučeval bratranec Žibert. V Ljubljani se je začelo za revnega kmetskega dečka, ki je bil često lačen in imel še v peti šoli strgano suknjo, znano življenje starih Poljan, Blatne gase (Kolodvorske ulice), Frančiškanske ulice in Lovševе jame za Sv. Krištofom („kamor zdaj mrtvece shranjujejo“), pozneje pa življenje s tistim miličjem št. -peterskega predmestja, ki nam ga slikajo „Gorski potoki“. Vendar je očitno čitanje nadvladovalo igre. S součencem Zupancem iz Št. Vida pri Zatičini sta si že v normalki kupovala knjige kakor: „Ahasver“, „Vojteh“, „Repoštev“, „Cerkvica na skali“, „Ravbar“, „Grad na jami“, „Genovefa“, „Gizela“. Ljubezen do domačega jezika mu je zbuja in knjige posojal tudi Andrejčkov Jože. V gimnazijo je vstopil l. 1865.; tu so mu bili součenci Fr. Podkrajšek, Ivan Vrhovnik, Fran Cimperman, Daverin Hostnik, Anton Levec itd. Součenec Podkrajšek je že kot prvošolec imel majhno knjižnico — posebno rad je čital o vitezih srednjega veka — in dečka sta si med seboj posojala knjige. Ves vesel je rekel nekoč Maselj temu svojemu prijatelju, da čita sedaj nekaj imenitnega — bil je to „Vedež“, ki ga je dobil v Licejski knjižnici. Marljivo sta odsle dečka hodila v to knjižnico, kjer je Kosmač mladini šel rad na roko. „Jurija Kozjaka“, ki ga je Maselj prebral vsaj desetkrat v enem letu, sta znala takorekoč na pamet. Izredno vneto sta čitala „Glasnik“. Prišle so na vrsto jugoslovanske povesti, kakor „Agapija“, „Kirdžali“, a začel je Maselj tudi čitati Prešerna, Cegnarja, Vodnika, Jenka, Levstika, skratka vse, kar je takrat bilo pristopnega. Z Vrhovnikom so pisali dijaški list „Zimski večeri“, same povesti. V to rodoljubno-literarno deško delo pa počí l. 1866. glas o vojni z Italijani. Živi in „ognjivi“ Podkrajšek, poznejši vrli Harambaša, ki je že takrat bil oborožen s samokresom, je imel toliko vpliva na Masljo, da je tudi tega prešnil „duh junaški“ ter je sklenil iti k vojakom in nad Italijane. V ta namen je dne 5. junija izstopil iz prve šole, a k vojakom ga niso vzeli, ker je bil premlad; v šolo stopiti mu tudi ni bilo več mogoče, zato je „dezertiral“ iz strahu pred domom ter šel po svetu (Gorenjsko, po Kokrski dolini na

Koroško, Velikovec, Celovec, pa čez Ljubelj nazaj v Ljubljano, nato na Dolenjsko, kjer so ga ujeli), a je bil po sili spravljen v Ljubljano, kjer je moral prebiti poseben sprejemni izpit za drugi razred. Njegovi uspehi v šoli so bili zlasti spočetka gimn. študij dobri; vendar je sigurno, da mu je bila nadarjenost večja nego šolska marljivost. Razni sami na sebi neznatni, a ipak neprijetni dogodki so povzročili, da je Maselj postal tih, se odvadil ljudi in se poprijel še bolj knjig, pa ne šolskih. Prečital je vse nemške klasike in Shakespearja. „Šola mi je s časom postala muka. Nemškutarski profesorji mi niso bili po godu.“ Prav dobre uspehe je dosegal v zgodovini in zemljepisju ter v slovenščini. Iz slovenščine mu je bil najljubši učitelj prof. Vavrū, ki je mladini rad pripovedoval o slovanski mitologiji ter jo izpodbujal k pisateljstvu. Maselj je že takrat delal verze. Po končani peti šoli (1870) je o počitnicah potoval po Gorenjskem do Bleda, l. 1871. pa čez Ljubelj na Koroško (Celovec, Beljak, Šmohor, sv. Višarje, Bled) in na Štajersko (Zagorje, Celje, Slov. Bistrica, Ptuj) in čez Sv. Trojico do neke vasi pri Sv. Treh kraljih blizu Podgore, kjer ga je neki rokodelski pomočnik popolnoma okradel. Na teh potovanjih je posetil obakrat v Velesovem župnika Varla in Breznici Lovra Pintarja. V sedmi šoli je spričo svoje starosti stal pred vojaškim vprašanjem. Hotel je iti k vojakom kot enoletni prostovoljec, ali starši niso bili pri volji. Moral je čakati rednega prebiranja. Takrat pa ga je povsem neupravičena grda denunciacija o tobožnjem razmerju do Pilpachove Rezike v šoli spravila v neprilike — prim. „Povest Ivana Polaja“ — tako, da je 22. januarja 1872. izstopil prostovoljno iz šole. Dne 29. aprila je bil potrjen na tri leta k dragoncem. „Bil sem žalosten na videz in v resnici, kajti moja bodočnost je bila uničena.“ Poučeval je takrat privatno v rodbini brzojavnega uradnika Zora, ki je imel znaten vpliv na njegovo mišljenje. Posetil je še v Velesovem svojega Varla, ki ga je prijazno sprejel, ter oktobra meseca odrinil k 10. dragonskemu polku v Maribor.

Izpremembe veselé mladega človeka. Zato nam je umljivo, da je bil spočetka v novem stanu dobre volje, če tudi je bil običajno brez krajcarja vžepu. „To je veselje, kakor ptica v zraku na čilem konju kosati se z vetrom in med pomladanskim zelenjem sem in tja galopirati“. Po dnevi je jezdaril in nosil gnoj, po noči pa bral „Pariser Liebschaften.“ Najbrž se je takrat tudi seznanil s Trstenjakovo „Zoro“, ki je izhajala v Mariboru. Spomladi je hodil na kmete pod Pohorjem, pa tudi v ptujsko čitalnico je prišel parkrat. Kot

titularni korporal je bil novembra meseca sledečega leta (1873) premeščen v Št. Juri v požunski stolici na Ogrskem (severovzhodno od Požuna, še na slovaških tleh) k tamošnjemu češkemu 8. dragonskemu polku. Iz tega svojega garnizijskega mesta se je kot „kvartirmaher“ ali manipulant ali iz drugih vzrokov selil po raznih manjših krajih županije, jezdari ob Vagu in Donavi, „skrinje skladal in nakladal“, se gostil na radovankah v židovskih madžarskih gostilnah, veselo živel v Nyarasdu in Kereszturu ter pridno zahajal v starodavno iz slovanske literature znano Trnavo čitat novine, ki so poročale o jugoslovanski vstaji proti Turkom. Vse to svoje življenje je označil sam z besedami: „Delam ko črna živina. Pijem ga in živim ko grof.“ Češki nadporočnik Hajek mu je slikal „zlate gradove v oblake“, ako ostane pri vojaki, češ da bo lahko v dveh letih častnik. Toda v Maslju so nad hipnimi zanimivostmi vojaškega stanu nadvladale druge misli. Že 1. 1874. obžaluje, da se vojak tako potika po svetu kakor izgubljeni sin na silno škodo napredku in omiki; težko čaka leta 1875., da po preteku treh vojaških let zopet „poroma do bele Ljubljane in temne bore Krašnje daleč tja za silno Donavo in Alpe in druge planine pred Limbarsko goro v revne/Spodnje Loke“. Vendar se je dal pregovoriti, da ostane vojak (bil je četnik) do konca 1876. Med tem mu je služba, v kateri so mu včasih očitali Freigeisterei, postajala tem neznosnejša, ker je jugoslovanska vstaja proti Turkom pridobila moči. „V duhu sem sledil junakom po strmih bosanskih pečinah in vabilo me je neizrekljivo na jug“. Mislil je tudi na „svojo skrbipolno mater, bivačo daleč od te ogrske ravnine pod slovenskimi gorami.“ Zdaj ga je obšla želja, biti „prost človek v revni kmečki bajti“, zdaj si je očital, da „dušo in telo zamori v svojem stanu in ničesar ne stori za svojo domovino.“ Bil bi se morda dal pregovoriti, ostati pri vojaki, ko bi mu „svoboda ne rojila po glavi.“ In tako se je končno vojaštvu odpovedal in se, ko več nego tri leta ni slišal slovenske besede in mu je bilo celo težko slovenski pisati in misliti, na novega leta dan 1877. peljal v svojo ljubo domovino. Tu pa se je začela krvava igra razočaranj. (Konec prihodnjič.)

Dr. Fr. Ilešič:

Podlimbarski.

(Konec.)

„Tri mesece ostanem doma pri starših, potem poizkusim srečo po svetu“, je mislil odpravljajoč se domov. Prosil je brž za mesto občinskega tajnika v Krškem, pa brez uspeha. Čez mesec dni se je preselil iz Spodnjih Lok v Ljubljano k nekdanjemu sošolcu Davorinu Hostniku, takrat korektorju v „Narodni tiskarni“, ter se mislil pripravljati za učiteljski poklic. „Pri kmetih in pri stalnem hlebu hočem živeti in, ako bo mogoče, za slovenski narod delati.“ A kako se v Ljubljani prehraniti? Iskal je službe celo po časopisih, pa zaman. Za par dni je bil nekak sluga — iztirjevalec računov (menda pri trgovski zbornici), potem je nekaj časa pisal pri deželnem odboru, obenem je pisal za „Slov. Narod“ in „Agrarmer Tagblatt“. Njegova želja je bila, študirati profesuro, in sicer zgodovino. Da bi si preskrbel sredstev, je nameraval vstopiti na učiteljske in si potem kot učitelj prihraniti kaj za nadaljnje študije. Za eno leto učiteljskih študij bi se bil upal vzdržati, toda ker mu je ravnateljstvo dovolilo le vstop v 3. letnik učiteljskega in bi torej moral na učiteljsko biti še dve leti, se mu je porušil ves načrt. Nato je prosil še enkrat občinske tajniške službe, in sicer v Naklem pri Divači, pa brezuspešno. Ta bridka realnost se mu je z njegovimi ideali spojila v te-le besede: „Moje srce me vleče na jug, kjer Rusi marširajo čez Balkan, morda bi v onih slavnih gorah našel večni počitek“ — a faktično se je 1. nov. 1877. odpeljal zopet na sever v požunski Št. Juri k svojemu dragonskemu polku.

Tako se začne druga doba njegovega vojaškega življenja. Prej mladenič, življenja poln, čil jahač, začenja Podlimbarski sedaj misliti globlje in filozofirati o sebi, o svojem poklicu in o svetu vobče. Izprva je mislil, da dosluži še sedem let, a da pojde potem v civilno službo v domače kraje. Toda kmalu se mu je načrt očitno izpremenil. L. 1879. je naredil v Požunu častniški izpit. Še istega leta ga nahajamo v Stockeravi na Nižjem Avstrijskem, potem časovito v

Brucku ob Litvi, v Marcheggu, v Gänserndorfu itd. Dne 27. aprila 1884. je postal poročnik ter prišel v Dunajsko Novo mesto, kjer je našel dve slovenski rodbini, profesorja dr. Fr. Detele in inženirja Radivoja Poznika. Aprila 1885. je bil prestavljen v Košice na Ogrskem. Kakor je nekaj veselo jezdari, pa tudi že pozorno motril svet ob Vagu in Donavi, tako je sedaj s posebno vnemo hodil v slovaško vas in proučeval nje življenje. Rad se je pozneje spominjal svojega bivanja med Slovaki, „kjer nosi temni Vah na hrbtu tatranske lesove v veliko Donavo“, ter se zamišljal na bregove „kalnega Hernada, kjer bedni Slovak podaje roko ubogemu Rusinu“. Pa že septembra 1885. je bil prestavljen v Dolnjo Tuzlo v Bosni. To so bila za Podlimbarskega plodovita tla. Videl je tu jugoslovanski svet, o katerem je sanjal pred desetimi leti, videl bedo naroda, a kjer je beda, tam je bil on rad. Stalno je na izletih v bosenske planine in po cele poldneve prebije v hanih (gostilnah); s handžijo Vidakovičem se naravnost sprijatelj. Plod teh študij je znan. „Kaj je mar ljudem veseljnost in modrost? To jih ne zanima“, je pisal Podlimbarski takrat, „pač pa jih zanima, ali bo padel na igralno mizo tarok ali kralj“. Dne 1. maja 1889. je postal nadporočnik ter bil premeščen v Trident na južnem Tirolskem, kjer je takrat služil Anton Koder kot brzojavni uradnik. Tu se je energično poprijel italijanščine ter križaril po južnotirolskih gorah in mestih. Zamikal ga je italijanski jug, tako simpatičen mu zbog svoje umetnosti. L. 1890. je bil v Benetkah. „Ko sem prišel na trg Sv. Marka“, je pisal takrat, „in sem videl sv. Marka cerkev, tega veličanstva nisem mogel strpeti: bežal sem proč na Rivo degli Schiavoni, misleč o lepoti in harmoniji . . .“ L. 1891. je bil v Milanu in zopet v Benetkah. Po dvoletnih resnih pripravah se je l. 1892. odpravil v Rim. L. 1894. je bil vnovič tam; tretjič l. 1914. Avgusta 1894. pa je bil premeščen v Terezin na Češko. Ves narodnostni in vsled tega socialni miliê tega trdnjavskega mesta mu ni ugajal. Opetovano je odtod hodil v Prago (na pr. 1895. na narodopisno razstavo); l. 1896. je bil prvič v Draždanah in Monakovem. Tudi tod je iskal umetnosti, kakor l. 1899. v Berolinu, ter končno dejal: „Kar sem videl v Italiji, vse so si Nemci prisvojili.“ Med tem je postal stotnik (menda 1895.) Zaman je izkušal priti iz Terezina proč na jug. L. 1900. pa ga nahajamo v Olomuci na Moravskem, torej sredi Čehov in že zato zadovoljnejšega; udomačil se je tu v rodbini železniškega uradnika g. Lukana, svojega rojaka, in to mu je mililo hrepenenje po slovenski domovini. Novo življenje zavlada v njem;

kakor nekdanj na Slovaškem ga zopet zanima slovanska pokrajina, pokrajina in vas. Zopet je marljiv izletnik in vnet popotnik. L. 1901. je v Brnu, Kromeřižu, Hostinu in Velehradu; sledečega leta roma na slovečo božjo pot Hostin ter se udeleži manevrov čez Ogrsko Gradišče tja do Skalice na Ogrskem in še dalje na Slovaško. L. 1903. se pelje na slovečo božjo pot Radhošt na meji šlesko-moravski, odkoder iznova uživa razgled tja proti Lomniškemu Ščitu in Krivanu, ki ga spominjata dni njegove „zelene mladosti“. Začela ga je pa mučiti želodčna bolezen in zaprosil je trajne upokojitve, ki jo je dosegel pri superarbitraciji oktobra 1905. v Krakovu. Potujoč novembra meseca domov, je zapisal besede: „Nobene vojaške dolžnosti več, prost do groba . . . Peljem se v slovenski svet, ki so mi ga hoteli iztrgati iz srca, pa ga niso mogli, ker je bil tam pregloboko zasajen, svet mojih mladeniških let, ki me je spremljal 33 let po tujih krajih . . .“

V Ljubljani je živel tiho, a koristno življenje. Širšim slojem ljubljanskim ni bil znan. Rano je vstajal (vse korekture „Gospodina Franja“ sva opravila zarana med šesto in sedmo uro v kavarni „Evropi“) in v jutranjih urah si ga lahko videl po ljubljanskih ulicah in trgih. Na narodnih, posebe še slovanskih prireditvah ga ni manjkalo. Bil je izza leta 1908. odbornik „Matice Slovenske“, odbornik „Pisateljskega Podpornega društva“ in podružnice „Branibora“ ter blagajnik št. petrske podružnice „Družbe sv. Cirila in Metoda“. Rad je delal izlete v bližnji in daljnji slovenski svet, često v družbi z mestnim učiteljem g. Jakobom Furlanom in z g. Jakopičem. Že prej, ko je kot častnik vsaj vsako drugo leto hodil v domovino na dopust, je rad potoval sedaj po tem, sedaj po onem delu slovenskega sveta. Zlasti rad je v Rajhenburgu in Savi pohajal svojega zvestega in najboljšega prijatelja Fr. Podkrajška-Harambarašo, v čigar rodbini se je čutil posebno domačega; oba sta prehodila domače moravške hribe ter posečala zdaj Krašnjo, zdaj Limbarsko goro in okolico. Ko se je za trajno preselil v Ljubljano, je potoval še parkrat tudi dalje, in sicer l. 1907. v Črno goro, l. 1910. v Dalmacijo in Mostar, a l. 1914. v Rim. „Ves poln sem potnih načrtov, posebno po zimi“, je pisal še l. 1907. Skoro ne vem, ali je resnoba ali rahla satira, ko nam tega leta zatrjuje, da bi hotel iti še v Švico, „da bi proučil tam, kako se v tej mali državi vlada v treh jezikih . . .“

So ljudje, ki v svetu pozabijo svoje domovine. Maslju je povsod blestel dom nad vsemi mislimi in čustvi. Svojo Limbarsko goro je, če ne zares, pa v duhu posečal v mehko-lepi zvestobi.

„Zelezница je drdrala z Dunaja čez Donavo“, je pisal l. 1873., ko je prvič šel na Ogrsko, „jaz pa sem mislil na domovino“. „Moja duša je navezana na domovino“ (1888). „Vrnem se kdaj v domovino s tistim srcem, s kakršnim sem jo zapustil, nič drugačno ne sme biti moje srce, kadar stopim na domača tla. To je moj ideal, ki ga nočem zameniti ne za bogastvo ne za karijero. Nikdar nisem prosil Boga, naj me pusti tam, kjer je bogastvo, a vedno ga prosim, naj me privede nazaj k revežem v domovino.“ Z redko toploto je govoril Slovincem, ki bivajo na tujem, ter jih vabil, da bi prišli uživati mir in mirovino v domovino. „Pot k svojim je krasna in srečna ... Najlepši trenotek življenja je oni, ko se človek srečno vrača v domovino.“

Maselj sam pa je moral končno v tujino, v Pulkavo. Vzrok temu je bil njegov roman „Gospodin Franjo“, ki je l. 1913. oziroma 1914. izšel pri „Matici Slovenski“ in ki opisuje bosenske razmere po okupaciji l. 1881/82. Radi tega romana je vojaški častni sod spoznal Podlimbarskega krivim ter mu marca 1915. vzel stotniško šaržo. Pa še celo leto dni je živel v domovini ne več stotnik, ampak le „človek“. Med tem mu je strahota vojne vedno bolj prevzemala srce, in „solze so mu često silile v oči“. Tudi časopisje ga izza l. 1915. ni več zanimalo. Zato se je umaknil po leti za cele tedne iz Ljubljane v svojo Krašnjo. „Teden dni nisem čital novin, pa nisem radoveden“, je dejal in čital Danteja ter se v krogu sorodnikov in drugih kmetov ukvarjal z vsakdanjimi skrbmi malega življenja. Z zadovoljstvom je konstatiral: „Moj ugled v občini Krašnji je res zrastel.“ Začel se je tudi že baviti s spisom „Sv. Valentin in sv. Peregrin“, ki naj bi bil satira na sodobne vojne čase. Kar nenadno pa je dne 3. junija 1916. dobil od policije naznanilo, da bo radi tendence „Gospodina Franja“ odslej konfiniran ter da mora iz vojnega področja na Nižje Avstrijsko. Dva dni nato je odšel in v Oberhollabrunnu se mu je v nadaljnje bivališče odkazal trg Pulkau v okraju Retz, v severnem delu dežele. Bilo je tu mnogo bednih istrskih beguncev in konfinirancev (zlasti Italijanov, pa tudi nekaj Rusov in Čehov). Izprva je bil Podlimbarski silno razburjen; zle slutnje so ga obhajale, da ne bo videl nikoli več domačih krajev in ljudi. Sčasoma se je pomiril ter si delal pogum; „prostora imam na vsako stran 5 kilometrov, torej dovolj“, je pisal v domovino; največ je občeval z zaderskim žurnalistom Kajetanom Flolijem in z maloruskim nadučiteljem Šoršem iz Črnovic. Služil je pregnancem in beguncem za nemškega pisarja. Toda duševne depresije so se

vračale. „Telesno sem zdrav, a duševno potr. Pridejo ure, ko zopet dvignem glavo, a dobrega ne vidim ničesar. Bolje je umreti nego gledati ta svet“, je pisal 1. 1916. bolnemu Podkrajšku ter pripomnil: „O ko bi mogel to svoje zdravje odstopiti ljubemu prijatelju!“ Pulkavski svet je lep, valovit. Spominjal ga je podobnih ogrskih pokrajin, kjer je jezdaril pred 40 leti. „Enako sem takrat tožil in sanjaril o domovini kakor sedaj. Takrat sem si utešil dušo; kako si jo bom sedaj, ne vem.“ Policijski utesnjena korespondenca se mu je studila. „Samo 15 vrstic je dovoljenih na dopisnici in 60 v pismu. Piši pa o letini in želodčnih krčih! Za sanje po noči pa je že nagobčnik.“ Vložil je prošnjo, da bi bil konfinat preklican, a prošnja se mu je z nepovoljno rešitvijo že v 14 dneh vrnila. Šele julija meseca 1917. je bila njegova konfinacija povsem ukinjena, toda v domovino, v ožje vojno področje še vedno ni mogel. Bil je zelo potr. „Tako se mučim in bijem kakor riba ob kamenje. Osvoboditev iz konfinata mi je le malo pomagala, če domov ne morem . . . Morda pa zopet posije solnce na moj prag“, je pisal štiri dni pred svojo smrtjo. Želel si je v Zagreb ali Celje. Ko je prišel potni list, je Podlimbarski že umiral . . .

V torek, dne 18. septembra 1917. zjutraj je odšel na idilični izprehod Zum hl. Bründl, kamor je sploh posebno rad hodil. Tam je v gostilni malo posedel, a prišlo mu je slabo in legel je ter ležal na klopi brez prave pomoči ves dan. Zadel ga je kap. Šele proti večeru se je v Pulkavi zvedelo o tem. Italijanska kolonija je prihitela na pomoč in z njo neki vojaški italijanski zdravnik, ki je pa moral kmalu službeno oditi. Usmiljeni Italijani so Podlimbarskega spravili v posteljo in poskrbeli zanj, kolikor se je dalo. Domače pulkavske pomoči ni imel. Drugega dne v sredo ob $\frac{3}{4}$ na 10. uro zjutraj je umrl. Prav takrat je prišel potni list . . . Od srede zvečer do pogreba je ležal v pulkavski mrtvašnici. Pogreb je bil v petek ob 4. uri popoldne. Pokojnikov sorodnik dr. Žibert se je brinil zanj. Cerkvni pevski zbor je pel pred mrtvašnico in pri grobu. Italijani so mu na krsto položili venec z napisom: „Gli esuli Italiani al Franjo Maselj“ (Prognani Italijani Franju Maslju). „Mrzel jesenski dan je bil. Ko smo stali ob grobu, nam je solnce pošiljalo svoje mrzle žarke . . .“

In tako je napisal Ilešič v spomin Franju prelep nekrolog. V spomin Franju - zavržen - la - preveribile Dietu - v šibe „flor. matice“ v najin u, kar jih svet pozna, v šibe. smestnik v flor. matice“ Ilešič je konfiniran + je obživel. Franjo selj je bil konfiniran, najprej za ta; potem tudi za omi svet. Tam je obživel za vselej. Utoro, 25/21